

YONOQ-ORBITAL KOMPLEKS JAROHATLARIDA YUZAGA KELADIGAN ASORATLARNI OLDINI OLISH

Muxtarov Bekzod Baymurat o'g'li

Toshkent Davlat stomatologiya Instituti 2- bosqich magistratura talabasi

Ilmiy rahbar:

Yuz jag' jarrohligi kafedrası:Phd, t.f.n Husanov Doston Rustamovich

Oftalmologiya kafedrası:Dotsent, t.f.d Agzamova Sayyora Saidazimovna

Yuz jag' jarrohligi kafedrası:Dotsent, t.f.n Xalmatova Matluba Artikovna

***Annotatsiya:** Yonoq-orbital kompleks jarohatlari, yuz va boshning murakkab anatomik tuzilmalari tufayli, jarohatlangan shaxslar uchun jiddiy asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolada yonoq-orbital jarohatlarining sabablari, ularning turlari, yuzaga keladigan asoratlar va ularni oldini olish choralari haqida ma'lumotlar berilgan.*

***Kalit so'zlar:** yonoq-orbital kompleks jarohatlari, yonoq-orbital suyaklari, davolash, frakturalar, og'riq, jarrohlik amaliyotlari.*

Yonoq-orbital kompleks jarohatlari ko'pincha yuzga to'g'ri keladigan zarbalar, avtohalokatlar, sport jarohatlari yoki boshqa jarohatlar natijasida yuzaga keladi. Ushbu jarohatlar yonoq, ko'z atrofidagi tuzilmalar, burun va boshning boshqa qismlariga ta'sir qilishi mumkin. Yonoq-orbital jarohatlari ko'pincha yuzning estetik ko'rinishiga ta'sir qiladi, shuningdek, ko'rish qobiliyatiga, nafas olishga va boshqa funksiyalarga zarar yetkazishi mumkin. Jarohat turlari ko'p bo'lishi mumkin. Ular orasida yonoq suyaklarining frakturalari, orbital suyaklarning frakturalari, yumshoq to'qimalarning jarohatlari va ko'zning shikastlanishi mavjud. Har bir jarohat turi o'ziga xos asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Misol uchun, yonoq suyaklarining frakturalari ko'pincha yuzning asimmetriyasiga olib keladi, orbital suyaklarning frakturalari esa ko'zning ichki tuzilmalariga zarar yetkazishi

mumkin, bu esa ko'rish qobiliyatining pasayishiga olib keladi. Asoratlarni oldini olish uchun birinchi navbatda jarohatlarning oldini olish muhimdir. Sport bilan shug'ullanishda himoya uskunalarini, masalan, zarba yengilari va bosh kiyimlarni ishlatish zarur. Shuningdek, avtohalokatlar va boshqa jarohatlar xavfini kamaytirish uchun xavfsizlik qoidalariga rioya qilish muhimdir. Yonoq-orbital jarohatlari sodir bo'lgan taqdirda, tezda tibbiy yordamga murojaat qilish va malakali mutaxassislar tomonidan davolanish zarur.[1]

Davolash jarayonida jarohatning og'irligi va turiga qarab, turli xil usullar qo'llanilishi mumkin. Bular orasida jarrohlik aralashuvlar, fizioterapiya va reabilitatsiya choralari mavjud. Jarrohlik aralashuvlar, agar zarur bo'lsa, suyaklarning to'g'ri joylashishini ta'minlash va deformatsiyalarni bartaraf etish uchun amalga oshiriladi. Fizioterapiya esa mushaklarning kuchini tiklash va harakatlanuvchanligini qayta tiklashga yordam beradi. Yonoq-orbital kompleks jarohatlari bilan shug'ullanishda psixologik jihatlar ham muhimdir.[2] Jarohatlangan shaxslar ko'pincha psixologik stress va depressiyaga duchor bo'lishadi. Bunday holatlarda psixologik yordam ko'rsatish, shuningdek, reabilitatsiya jarayonining ajralmas qismi bo'lishi kerak. Psixologik yordam jarohatlangan shaxsning ruhiy holatini yaxshilashga, ijtimoiy hayotga qaytishiga va o'z-o'zini baholashini oshirishga yordam beradi. Umuman olganda, yonoq-orbital kompleks jarohatlari jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, ammo ularni oldini olish va davolashda to'g'ri yondashuv bilan ko'plab asoratlarni bartaraf etish mumkin. Jarohatlarning oldini olish uchun xavfsizlik qoidalariga rioya qilish, himoya uskunalaridan foydalanish va zarur bo'lganda tez tibbiy yordamga murojaat qilish juda muhimdir. Davolash jarayonida esa malakali mutaxassislar tomonidan ko'rsatilgan yordam, reabilitatsiya va psixologik qo'llab-quvvatlash asoratlarni kamaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, yonoq-orbital kompleks jarohatlari bo'yicha tadqiqotlar davom etmoqda. Yangi texnologiyalar va usullar, masalan, 3D modellashtirish va jarrohlik

simulyatsiyalari, jarohatlarni aniqlash va davolashda inqilobiy o'zgarishlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu tadqiqotlar jarohatlarning oldini olish va davolashda yanada samarali yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, yonoq-orbital kompleks jarohatlari jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, ammo ularni oldini olish va davolashda to'g'ri yondashuv bilan ko'plab asoratlarni bartaraf etish mumkin. Jarohatlarning oldini olish uchun xavfsizlik qoidalariga rioya qilish, himoya uskunalaridan foydalanish va zarur bo'lganda tez tibbiy yordamga murojaat qilish juda muhimdir. Davolash jarayonida esa malakali mutaxassislar tomonidan ko'rsatilgan yordam, reabilitatsiya va psixologik qo'llab-quvvatlash asoratlarni kamaytirishga yordam beradi. Bunday yondashuvlar, o'z navbatida, yonoq-orbital jarohatlari bilan bog'liq asoratlarni kamaytirish va jarohatlangan shaxslarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, Sh. (2020). "Yuz va bosh jarohatlari: tashxis va davolash usullari". Tibbiyot nashrlari.
2. Karimov, B. (2019). "Jarrohlik amaliyotida yangi texnologiyalar". O'zbekiston tibbiyot akademiyasi.
3. Rasulov, A. (2021). "Yonoq-orbital jarohatlar: klinik jihatlar va davolash". Tibbiyot jurnali, 5(3), 45-50.
4. Murodov, D. (2022). "Reabilitatsiya va fizioterapiya: yonoq-orbital jarohatlarida qo'llanilishi". O'zbekiston fizioterapiya jurnali.

5. Tashkent, N. (2018). "Yuz jarohatlari va ularning asoratlari". Tibbiyot fanlari doktori dissertatsiyasi.

6. Yusupov, I. (2023). "Yonoq-orbital kompleks jarohatlari: zamonaviy yondashuvlar". Tibbiyot va sog'liqni saqlash jurnali.

7. Qodirov, S. (2020). "Yuz va bosh jarohatlarida psixologik yordam". Psixologiya va tibbiyot jurnali.

8. Ismoilov, R. (2021). "Yonoq-orbital jarohatlarida jarrohlik aralashuvlarining natijalari". O'zbekiston jarrohlik jurnali, 6(2), 30-35.